EURÓPSKY PARLAMENT

2004 *2009*

Výbor pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci

2008/2160(INI)

21.1.2009

NÁVRH SPRÁVY

s návrhom odporúčania Európskeho parlamentu Rade o posilňovaní bezpečnosti a základných slobôd na internete
(2008/2160(INI))

Výbor pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci

Spravodajca: Stavros Lambrinidis

PR_INI_art114

OBSAH

strana

NÁVRH ODPORÚČANIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU RADE .**Error! Bookmark not defined.**

NÁVRH ODPORÚČANIA PRE RADU (B6-0302/2008).....**Error! Bookmark not defined.**

DÔVODOVÁ SPRÁVA .....**Error! Bookmark not defined.**

NÁVRH ODPORÚČANIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU RADE

o posilňovaní bezpečnosti a základných slobôd na internete
(2008/2160(INI))

Európsky parlament,

– so zreteľom na návrh odporúčania Rade, ktorý predložil Stavros Lambrinidis v mene skupiny PSE o posilňovaní bezpečnosti a základných slobôd na internete (B6-0302/2008),

– so zreteľom na Medzinárodný dohovor o občianskych a politických právach**,** Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ECHR) a Chartu základných práv Európskej únie[1] a zvlášť na tie ustanovenia, ktoré sa týkajú ochrany osobných údajov, slobody prejavu, rešpektovania súkromného a rodinného života, ako aj práva na slobodu a bezpečnosť,

– so zreteľom na smernicu 95/46/ES Európskeho parlamentu a Rady z 24. októbra 1995 o ochrane jednotlivcov s ohľadom na spracovanie osobných údajov a na voľný pohyb takýchto údajov[2], na rámcové rozhodnutie Rady 2008/977/SVV z 27. novembra 2008 o ochrane osobných údajov spracovávaných v rámci policajnej a súdnej spolupráce v trestných veciach[3], na smernicu 2003/98/ES Európskeho parlamentu a Rady zo 17. novembra 2003 o opakovanom použití informácií verejného sektora[4], na návrh Komisie z 13. novembra 2007 pre smernicu Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2002/22/ES o univerzálnej službe a právach užívateľov týkajúcich sa elektronických komunikačných sietí, na smernicu 2002/58/ES týkajúcu sa spracovania osobných údajov a ochrany súkromia v sektore elektronických komunikácií a nariadenie (ES) č. 2006/2004 o spolupráci v oblasti ochrany spotrebiteľa, (KOM(2007)0698), na smernicu 2006/24/ES Európskeho parlamentu a Rady z 15. marca 2006 o uchovávaní údajov vytvorených alebo spracovaných v súvislosti s poskytovaním verejne dostupných elektronických komunikačných služieb[5] a na návrh generálneho advokáta zo 14. októbra 2008 vo veci C-301/06 Írsko/Európsky parlament a Rada,

– so zreteľom na rámcové rozhodnutie Rady 2005/222/SVV z 24. februára 2005 o útokoch na informačné systémy[6], na rámcové rozhodnutie Rady 2001/413/SVV z 28. mája 2001 o boji proti podvodom a falšovaniu bezhotovostných platobných prostriedkov[7], na rámcové rozhodnutie Rady 2008/919/SVV z 28. novembra 2008, ktorým sa mení a dopĺňa rámcové rozhodnutie 2002/475/SVV o boji proti terorizmu[8], na oznámenie Komisie z 22. mája 2007 s názvom Smerovanie k všeobecnej politike boja proti počítačovej trestnej činnosti (KOM(2007)0267), ako aj na súčasné iniciatívy na odhaľovanie závažnej trestnej činnosti a terorizmu, ako je projekt „Kontrola internetu“ („Check the Web“),

[1] Ú. v. ES C 364, 18.12.2000, s. 1.
[2] Ú. v. ES L 281, 23.11.1995, s. 31.
[3] Ú. v. EÚ L 350, 30.12.2008, s. 60.
[4] Ú. v. EÚ L 345, 31.12.2003, s. 90.
[5] Ú. v. EÚ L 105, 2006, s. 54.
[6] Ú. v. EÚ L 69, 16.3.2005, s. 67.
[7] Ú. v. ES L 149, 2.6.2001, s. 1.
[8] Ú. v. EÚ L 330, 9.12.2008, s. 21.

– so zreteľom na práce prebiehajúce v Rade Európy, v Organizácii pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) a Organizácii Spojených národov (OSN), či už v oblasti boja proti kriminalite a proti počítačovej kriminalite, alebo v súvislosti s ochranou základných práv a slobôd, a to aj na internete,[1]

– so zreteľom na posledné rozsudky európskych súdov a vnútroštátnych ústavných súdov v tejto oblasti a najmä rozsudok nemeckého ústavného súdu (BVerfG), v ktorom bolo uznané výslovné právo na ochranu dôvernosti a nenarušiteľnosti informačných systémov,[2]

– so zreteľom na článok 114 ods. 3 a článok 94 rokovacieho poriadku

– so zreteľom na správu Výboru pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci a stanovisko Výboru pre kultúru a vzdelávanie (A6-0000/2008),

A. keďže vývoj internetu preukazuje, že sa stáva nenahraditeľným nástrojom na podporu demokratických iniciatív, novou arénou na politickú debatu (napr. elektronická kampaň, elektronické hlasovanie), kľúčovým nástrojom na svetovej úrovni na uplatňovanie slobody prejavu (t. j. blogovanie) a rozvoj hospodárskych činností,

B. keďže internet dáva plný zmysel vymedzeniu pojmu sloboda prejavu, ktorá je zakotvená v článku 11 Charty základných práv Európskej únie, zvlášť v jeho rozmere „bez ohľadu na hranice“,

C. keďže transparentnosť, rešpektovanie súkromia a prostredie dôvery medzi zainteresovanými stranami by sa mali považovať za nevyhnutné prvky v záujme budovania trvalo udržateľnej vízie bezpečnosti na internete,

D. keďže vďaka slobode, ktorú poskytuje, bol internet použitý tiež ako platforma pre nebezpečné a nedemokratické správy, ako tie, ktoré podnecovali na teroristické útoky, a keďže hrozby počítačovej kriminality sa celosvetovo značne zvýšili a ohrozujú jednotlivcov (vrátane detí) a siete,

E. keďže proti týmto zločinom sa musíme brániť efektívne a rozhodne, bez zmeny základnej slobody a otvorenosti internetu,

F. keďže v demokratickej spoločnosti sú práve občania oprávnení sledovať a denne hodnotiť konanie a názory svojich vlád a súkromných spoločností, ktoré im poskytujú služby, a nie vlády alebo spoločnosti sú oprávnené sledovať a denne hodnotiť konanie a názory svojich občanov; keďže technologicky pokročilé techniky na sledovanie kombinované s voľnejšími zákonmi stanovujú obmedzenia ich uplatňovania, čím stále viac ohrozujú túto zásadu,

G. keďže technologický pokrok stále viac umožňuje tajné a virtuálne neodhalené sledovanie aktivít občanov na internete, keďže obyčajné jestvovanie technológií na sledovanie automaticky neoprávňuje ich používanie, ale keďže primárny záujem na ochrane

[1] Príklad: Dohovor Rady Európy o počítačovej kriminalite z 23. novembra 2001 Dohovor Rady Európy o ochrane jednotlivcov pri automatizovanom spracovaní osobných údajov z 28. januára 1981:
[2] BVerfG, 1 BvR 370/07, 27.2.2008, odsek č. (1 - 333)

základných práv občanov určuje hranice a upresňuje okolnosti, za ktorých by také technológie mohli byť použité orgánmi verejnej moci alebo súkromnými spoločnosťami,

H. keďže treba pripomenúť, že zaoberanie sa právami ako sloboda prejavu alebo rešpektovanie súkromného života, zasahovanie orgánov verejnej moci do vykonávania takých práv by malo prípustné len v prípade, že je to „v súlade s právom“ a nevyhnutné a primerané v demokratickej spoločnosti,

I. keďže internet sa vzhľadom na svoju globálnu, otvorenú a účasť umožňujúcu podstatu teší spravidla slobode, ale toto nevylučuje potrebu uvažovať o tom, ako sú (na vnútroštátnej a medzinárodnej úrovni, vo verejnom a v súkromnom prostredí) rešpektované a chránené základné slobody užívateľov internetu, ako aj ich bezpečnosť,

J keďže elektronická negramotnosť bude novou negramotnosťou 21. storočia; keďže zabezpečenie prístupu všetkých občanov na internet je preto porovnateľné so zabezpečením prístupu všetkých občanov k školskému vzdelaniu a keďže tento prístup by nemal byť upieraný vládami alebo súkromnými spoločnosťami; keďže je dôležité zaoberať sa vznikajúcimi problémami ako neutralita siete, interoperabilita, globálna dosiahnuteľnosť všetkých uzlov internetu a používanie otvorených formátov a noriem,

K. keďže by mala byť zachovaná správna rovnováha medzi opätovným požitím informácií verejného sektora, ktorá otvára bezprecedentné príležitosti pre tvorivé a kultúrne experimentovanie a výmenu a ochranu práv duševného vlastníctva,

1. predkladá Rade nasledujúce odporúčania:

Úplný a bezpečný prístup na internet pre všetkých

a) zúčastňovať sa na snahách urobiť internet dôležitým nástrojom na posilnenie postavenia jeho používateľov, ako prostredia, ktoré dovoľuje vývoj prístupu „z dola hore“ a elektronickej demokracie, zatiaľ čo súčasne zabezpečuje, aby boli stanovené významné bezpečnostné záruky, keďže sa v tejto oblasti môžu vyvíjať nové formy kontroly a cenzúry; sloboda a ochrana súkromného života, ktorým sa užívatelia internetu tešia, by mala byť skutočná a nie iluzórna,

b) uznať, že internet môže byť mimoriadnou príležitosťou na zvýšenie činnosti občanov a že z tohto hľadiska je prístup do siete a obsah jedným z rozhodujúcich prvkov; odporúčať, aby sa táto otázka ďalej rozvíjala na základe predpokladu, že každý má právo zúčastňovať sa na informačnej spoločnosti a že inštitúcie a zúčastnené strany na všetkých úrovniach majú všeobecnú zodpovednosť pomáhať v tomto vývoji[1] a teda útočiť na dve nové výzvy, a to elektronickú negramotnosť a demokratické vylúčenie v elektronickom veku;[2]

c) zabezpečiť spolu s inými príslušnými predstaviteľmi, aby bezpečnosť, sloboda

[1] Pozri ústavu Grécka a jej článok 5A

[2] V dokumente Rady Európy nazvanom Internet a kritické zdroje zo 17. septembra 2008 je tiež zdôraznené, že „zabezpečenie a podpora rovnosti a účasť s rešpektom k internetu je podstatným krokom k pokroku rovnosti a účasti na spoločnosti ako celku“.

prejavu a súkromia, ako aj otvorenosť na internete boli sprístupnené nie ako súťažné ciele, ale aby namiesto toho boli dosahované súčasne v rámci rozšírenej vízie, ktorá adekvátne zodpovedá všetkým týmto požiadavkám;

Rozhodný záväzok v boji proti počítačovej kriminalite

d) prizvať predsedníctvo Rady a Komisie, aby sa vyjadrili k všeobecnej stratégii v záujme boja proti počítačovej kriminalite vrátane spôsobov, ktorými by sa vážne zaoberali otázkou „obetí krádeže totožnosti“ na úrovni EÚ;

e) podporovať úvahy o nevyhnutnej spolupráci medzi súkromnými a verejnými hráčmi v tejto oblasti a o zlepšení spolupráce pri presadzovaní práva;

f) pokračovať v práci vykonanej v rámci projektu Kontrola internetu a podporovať kroky vedúce k obehu informácií o počítačovej kriminalite ako napríklad súčasné iniciatívy o zriadení vnútroštátnych platforiem a európskej platformy na oznamovanie trestných činov zistených na internete za predpokladu, že tieto ochranné záruky sa uplatňujú;

g) podporovať programy na ochranu detí a vzdelávanie ich rodičov, ako je ustanovené v práve EÚ s ohľadom na nové elektronické nebezpečenstvá, a poskytnúť hodnotenie vplyvu efektívnosti doposiaľ jestvujúcich programov;

h) pristúpiť k prijatiu smernice o trestnoprávnych opatreniach na zabezpečenie vymožiteľnosti práv duševného vlastníctva, zatiaľ čo súčasne zakázať, v snahe o dosiahnutie tohto cieľa, systematické monitorovanie a sledovanie všetkých užívateľských aktivít na internete a zabezpečiť, že sankcie sú primerané spáchaným priestupkom; v tomto kontexte tiež rešpektovať slobodu prejavu a združovania sa individuálnych používateľov a bojovať proti podnetom na počítačové porušovanie práv duševného vlastníctva vrátane určitých neprimeraných obmedzení prístupu, ktoré zadali samotní držitelia duševných práv;

(i) zabezpečiť, aby vyjadrenie kontroverzných politických názorov cez internet vrátane tých s ohľadom na terorizmus nebolo predmetom trestného stíhania;

Sústavná pozornosť venovaná absolútnej ochrane a zvýšenej podpore základných slobôd na internete

j) domnieva sa, že „digitálna identita“ sa stáva stále viac integrálnou súčasťou nás „samých“ a v tomto ohľade si zaslúži, aby bola adekvátne a efektívne chránená pred narušovaním súkromnými a verejnými predstaviteľmi; náležite zohľadňovať dôležitosť anonymity, pseudoanonymity a kontroly informačných tokov pre súkromie a fakt, že užívateľom by sa mali poskytnúť prostriedky na ich efektívnu ochranu;

k) uznať nebezpečenstvo foriem sledovania internetu a kontroly venovanej tiež každému „digitálnemu“ kroku jednotlivca s cieľom poskytnúť profil používateľa a prideliť „body“; objasniť fakt, že také techniky by mali byť vždy posúdené z hľadiska ich potreby a ich proporcionality vo svetle cieľov, ktoré sa majú snažiť

dosiahnuť; zdôrazniť tiež potrebu zvýšeného uvedomenia si a informovaného súhlasu používateľov s ohľadom na ich elektronické aktivity (t. j. prípad sociálnej siete);

l) preskúmať a predpísať obmedzenia pre „súhlas“, ktorý môže byť požadovaný a získaný od užívateľov, či už vládou alebo súkromnými spoločnosťami, aby sa vzdali časti svojho súkromia, nakoľko je tam jasná nerovnováha rokovacej pozície a vedomostí medzi individuálnymi používateľmi a takýmito inštitúciami;

m) prísne limitovať a definovať prípady, v ktorých môže byť súkromná internetová spoločnosť požiadaná sprístupniť údaje vládnym orgánom;

n) odsúdiť vládou uloženú cenzúru obsahu, ktorý môže byť hľadaný na internetových stránkach, zvlášť keď také obmedzenia môžu mať neprimeraný vplyv na politický prejav;

o) vyzvať členské štáty, aby zabezpečili, že sloboda prejavu nie je predmetom arbitrážnych obmedzení z verejnej a/alebo súkromnej sféry a zabrániť všetkým legislatívnym alebo administratívnym opatreniam, ktoré by mohli mať neprimeraný vplyv na prejav jednotlivcov;

p) upriamiť pozornosť na skutočnosť, že rozvoj „internetu vecí“ by nemal obchádzať ochranu dát a práv občanov;

q) podporovať presadzovanie „zásady ochrany súkromia“, podľa ktorej by bolo potrebné zaviesť čo najskôr požiadavky na ochranu súkromia a dát v cykle životnosti nového technologického vývoja;

Medzinárodné záväzky

r) nabádať všetkých internetových hráčov, aby sa zapojili do prebiehajúceho procesu „návrhu zákona o právach na internete“, ktorý stavia na jestvujúcich základných právach, presadzuje ich vynútenie a podporuje uznanie objavujúcich sa zásad; z tohto hľadiska musí hrať vedúcu úlohu dynamická koalícia v súvislosti s návrhom zákona o právach na internete;

s) zabezpečiť, aby sa v tejto súvislosti uvažovalo o mnohostrannej, viacúrovňová a na proces orientovaná iniciatíve a spojení globálnych a miestnych iniciatív v záujme spresnenia a ochrany práv užívateľov internetu, a týmto zabezpečiť legitimitu, zodpovednosť a akceptáciu procesu;

t) nabádať k aktívnej účasti EÚ na rôznych medzinárodných fórach, ktoré sa zaoberajú globálnymi a lokalizovanými aspektmi internetu ako druhé fórum o riadení internetu (IGF);

u) zúčastňovať sa spolu so všetkými príslušnými predstaviteľmi EÚ na založení európskeho fóra o riadení internetu (IGF), ktoré by vyhodnotilo skúsenosti získané národnými fórami o riadení internetu, fungovalo ako lokálne centrum a efektívnejšie by odovzdávalo celoeurópske otázky, postoje a záujmy pripravovaným

medzinárodným fóram o riadení internetu (IGF);

o

o o

2. poveruje svojho predsedu, aby toto odporúčanie postúpil Rade a na vedomie Komisii.

11.6.2008

NÁVRH ODPORÚČANIA PRE RADU (B6-0302/2008)

ktorý v súlade s článkom 114 ods. 1 rokovacieho poriadku

predkladá Stavros Lambrinidis

o posilňovaní bezpečnosti a základných slobôd na internete

Európsky parlament,

– so zreteľom na Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a Chartu základných práv, najmä jej články o ochrane osobných údajov, slobode prejavu a informácií a rešpektovaní súkromného a rodinného života,

– so zreteľom na nedávne iniciatívy zamerané na odhaľovanie závažnej kriminality a terorizmu (projekt „Kontrola internetu“ („Check the web“) a nedávny návrh na zmenu rámcového rozhodnutia Rady 2002/475/SVV z 13. júna 2002 o boji proti terorizmu, ako aj návrh na revíziu smernice 2002/58/ES týkajúcej sa spracovávania osobných údajov a ochrany súkromia v sektore elektronických komunikácií,

– so zreteľom na práce prebiehajúce v Rade Európy, v Organizácii pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) a Organizácii Spojených národov (OSN), či už v oblasti boja proti kriminalite a proti počítačovej kriminalite, alebo v súvislosti s ochranou základných práv a slobôd, a to aj na internete,

– so zreteľom na posledné rozsudky európskych súdov a vnútroštátnych ústavných súdov v tejto oblasti, a najmä rozsudok nemeckého ústavného súdu, v ktorom bolo uznané výslovné právo na ochranu dôvernosti a nenarušiteľnosti informačných systémov,

– so zreteľom na článok 114 ods. 1 rokovacieho poriadku,

A. keďže internet sa stal celosvetovým významným nástrojom rozvoja slobody prejavu, ako aj rozvíjania hospodárskych činností, keďže v tejto súvislosti je obzvlášť dôležité, aby boj proti kriminalite a zneužívaniu právomocí orgánov verejnej moci a jednotlivcov neobmedzoval možnosti tohto nástroja,

B. keďže z dôvodu celosvetového rozsahu internetu, jeho rýchleho vývoja a jeho technických osobitostí je veľmi ťažké kontrolovať ho výlučne pomocou vnútroštátnych právnych predpisov a keďže by sa mali najmä na medzinárodnej úrovni vytvoriť iniciatívy na ochranu práv jednotlivcov, ktoré by boli zamerané na ich bezpečnosť a zároveň by chránili ich slobody a týkali sa ochrany ich súkromného života,

1. predkladá Rade tieto odporúčania, cieľom ktorých je vytvoriť podmienky:

   a) umožňujúce postupné zbližovanie vnútroštátnych právnych predpisov v rámci EÚ

týkajúcich sa požiadaviek spojených s ochranou základných práv na internete,

b) umožňujúce posilnenie dialógu medzi vnútroštátnymi a európskymi zákonodarcami, ako aj medzi vnútroštátnymi a európskymi súdmi,

c) podporujúce dialóg medzi všetkými subjektmi, ktorých sa fenomén internetu týka, najmä medzi prevádzkovateľmi internetu a používateľmi,

d) podporujúce uzavretie medzinárodných dohôd, ktoré sú potrebné na bilaterálnej (hlavne v rámci transatlantických vzťahov), ako aj na multilaterálnej úrovni (iniciatívy na úrovni Rady Európy, OECD a OSN);

2. poveruje svojho predsedu, aby toto odporúčanie postúpil Rade a na vedomie aj Komisii.

DÔVODOVÁ SPRÁVA

Základné práva na internete – rozšírené a ohrozené zároveň

Žijeme vo veku, v ktorom sa každý vrátane vlád, polície, súkromných spoločností a dokonca páchateľov trestnej činnosti snaží o čo možno najširší prístup k našim súkromným elektronickým údajom. Internet predovšetkým sprístupňuje v minulosti nepredstaviteľné podrobnosti o našom súkromnom živote. Aj jediné kliknutie na internetovej stránke generuje údaje, ktoré by potenciálne mohli byť využité alebo zneužité obchodníkmi, tajnými službami alebo zlodejmi totožnosti.

Zabezpečenie ochrany **základného práva na súkromie** na internete je preto jednou z najnaliehavejších úloh, ktorej ako zákonodarcovia čelíme. Je to zároveň jedna z najchúlostivejších etických, právnych, technologických a politických výziev, s ktorými sú naše spoločnosti konfrontované.

Každému je zrejmé, že internet môže byť nástrojom na rozšírenie našich základných práv, ktorý nám poskytuje neobmedzené informácie, a spája nás s jednotlivcami a spoločenstvami na celom svete. Trochu menej sa pripúšťa, že v rámci tohto procesu internet tiež predstavuje veľké nebezpečenstvo pre naše základné práva, potenciálne nás vystavuje škodlivému dohľadu, pričom slúži ako nástroj pre páchateľov trestných činov či dokonca teroristov. A najmenej jasné je, ako môžme regulovať internet spôsobom, ktorý nám umožní využívať jeho výhody, a zároveň obmedziť skutočné a vážne nebezpečenstvo zneužívania. Túto charakteristiku ešte viac komplikuje samotná povaha internetu – decentralizovanej, užívateľmi vedenej siete, ktorú nekontroluje žiadna vláda a ktorá prekračuje takmer všetky hranice.

Táto správa sa preto zameriava na zdôraznenie toho, ako môžeme najlepšie chrániť a podporovať základné slobody jednotlivcov v prostredí internetu. Hlavné prvky našej odozvy by mali zahŕňať:

— zapojenie všetkých zainteresovaných strán;
— konanie na rôznych úrovniach s využitím existujúcich vnútroštátnych, regionálnych a medzinárodných nástrojov a sledovaním ich uplatňovania v súčasnej legislatívnej praxi;
— výmenu najlepších postupov; ako aj
— odpovede na potreby a problémy rôznych typov používateľov internetu a mnohých (a stále sa vyvíjajúcich) druhov činností na sieti.

Dosiahnutie primeranej rovnováhy medzi súkromím a bezpečnosťou je jadrom našej snahy. Bude si to vyžadovať neustálu obozretnosť a úpravy, aby sme držali krok s nezastaviteľným vývojom technológií. Musíme opatrne zvážiť bezpečnostné riziká všetkých druhov vrátane otázok národnej bezpečnosti, bezpečnosti a spoľahlivosti našich sietí a osobnej bezpečnosti jednotlivcov pri online výmene údajov. Ak je zaistenie bezpečnejšieho internetu legitímnym cieľom našich spoločností, musíme sa zamerať na kontrolné a monitorovacie techniky, ktoré môžu ohroziť naše základné slobody, a obmedziť ich, a to najmä keď je spochybnená ich potreba, primeranosť a účinnosť. Flexibilita, prispôsobivosť a zodpovednosť musia byť typickými črtami akýchkoľvek právnych predpisov a programov, ktoré pripravujeme, aby sme

boli schopní udržať si náskok pred vyvíjajúcimi sa technológiami.

Internet môže tiež významne posilniť iné základné práva, ako je sloboda prejavu, politickej činnosti a združovania sa, ale môže ich rovnako ľahko porušiť. Jedným z nedávnych príkladov diskusie o tejto problematike bola legislatívna iniciatíva pre monitorovanie prejavov na internete s cieľom zabrániť teroristickým útokom. Je to klasický príklad právneho predpisu, ktorý by v prípade, že sa neušije priamo na mieru v záujme dosiahnutia svojich cieľov, mohol vytvoriť priestor pre rozsiahle sledovanie, a obmedziť tak politický prejav jednotlivcov, čo je základom demokratickej spoločnosti.

Dosiahnuť správnu rovnováhu v prípadoch, ako je tento, je kľúčové. Je nespochybniteľné, že internet poskytol páchateľom trestných činov výkonný súbor nástrojov, a netreba ani pripomínať, že teroristom treba zabrániť v používaní internetu na plánovanie a vykonávanie útokov. Takisto sa naše spoločnosti správne dožadujú, aby sme zabránili šíriteľom detskej pornografie na internete v ich činnosti. Takíto páchatelia trestných činov, ktorí predstavujú hmatateľné hrozby, znižujú odolnosť našich občanov voči policajným výzvam na široké monitorovanie internetu, ktorý je vo svojej podstate nehmotný. Tomuto trendu musíme vzdorovať. Naše zákony musia účinne bojovať proti kriminalite, ale nesmú byť neúmerné. Internet je vďaka svojej beztvárnosti a nehmatateľnosti otvorený voči takýmto excesom. Len málo ľudí by napríklad akceptovalo skutočnosť, že polícia alebo marketingové spoločnosti by mohli otvoriť každý list zaslaný poštou, aby skontrolovali jeho obsah. Podobná obozretnosť je potrebná pri ochrane obsahu elektronickej komunikácie.

Prejav však môžu obmedzovať a súkromie narúšať nielen vládne orgány pri hľadaní páchateľov, ale aj súkromné internetové spoločnosti pri honbe za ziskom. Najnovším trendom v prípade, že to vyjde najavo – a obyčajne až keď sú spoločnosti prichytené priamo pri zbere, ukladaní a používaní údajov bez povolenia – je požiadať používateľa o **súhlas** (buď na základe možnosti prijať podmienky alebo odmietnuť službu) s použitím jeho údajov.

Musíme si však položiť otázku: **Kde sú hranice súhlasu?** Táto otázka sa týka rovnako rozsahu informácií, ktoré môže spoločnosť požadovať od používateľa, ako aj rozsahu osobných údajov a iných základných práv, ktorých by sa jednotlivec mohol zrieknuť, aby mu boli poskytnuté určité internetové služby alebo privilégiá.

Odpovede na tieto otázky nie sú také jednoznačné. V inej sfére, v oblasti pracovnoprávnych predpisov, sa naše spoločnosti zhodli na tom, že existujú hranice súhlasu občanov, pokiaľ ide o ich súkromné životy. Pracovné právo a dohody o kolektívnom vyjednávaní vo väčšine členských štátov určujú napríklad maximálnu dĺžku pracovného času, minimálnu mzdu alebo iné pracovné práva, v prípade ktorých nemôžeme od jednotlivcov požadovať, aby si ich sami dohodli so svojimi zamestnávateľmi. Dôvod je jednoduchý: Predpokladá sa, že neexistuje rovnováha vo vzťahu zamestnanec a zamestnávateľ a že súhlas nemôže byť spravodlivo daný alebo vyžadovaný na rovnoprávnom základe. Ďalší dôvod je, že sme sa tiež rozhodli, že musíme zabrániť poklesu úrovne celého súboru pracovných práv, ktorý by mohol nastať, ak by jednotlivým pracovníkom bolo umožnené rokovať o niektorých zo svojich práv alebo ak by boli k tomu prinútení.

Podobná priepasť, pokiaľ ide o moc a vedomosti, existuje aj na internete: moc, vedomosti

a záujmy firiem a vlád zďaleka prevyšujú možnosti jednotlivých používateľov a podobne hrozí nebezpečenstvo ponuky lacnejších (a preto pre niektorých používateľov atraktívnych) internetových služieb výmenou za nižšiu ochranu súkromia. Spravodajca je presvedčený, že nasledujúci boj v diskusii o bezpečnosti a súkromí na internete bude o hraniciach súhlasu používateľa, ktorý od neho požadujú vlády a súkromné spoločnosti.

Táto otázka nás musí veľmi zaujímať, lebo fenomén Big Brother v dnešnej Európe nepríde vo forme nejakého autoritárskeho režimu, ale ak príde, príde potichu a s našim súhlasom.

Nakoniec **právo na vzdelávanie a právo na prístup k internetu** sú dve ďalšie práva, ktoré treba podporovať ako také, ale ktoré by tiež mohli byť ohrozené v súvislosti s bojom s kriminalitou na internete. Elektronická negramotnosť bude novou negramotnosťou 21. storočia. Keďže každé dieťa má dnes právo učiť sa v škole a každý dospelý človek má právo na ďalšie vzdelávanie, všetci jednotlivci by počas svojho života mali mať právo prístupu k počítačom a k internetu. Vlády by mali zabezpečiť takýto prístup aj ich najvzdialenejším regiónom a najchudobnejším občanom a okrem toho nesmie byť odopieraný ako trest za priestupky občanov. Ľudia všetkých postavení a z každého regiónu a kultúry by mali mať možnosť využívať širokú škálu služieb, ktorú im internet ponúka. Takto môžu uskutočňovať svoj osobný rozvoj, zapájať sa do vzdelávacích, pracovných a osobných vzťahov a rozširovať svoje ekonomické možnosti v najširšom možnom rozsahu, ktorý im poskytujú naše technológie a naše zákony.